

gua pròcer de la Renaix, com ens ho mostra el magnífic lema en què el gran apòstol encunyà el programa de la represa total de la llengua, com a essència del poble «Cap nació pot dir-se pobra / si per les lletres reneix. / poble que sa llengua cobra / se recobra a si mateix», MrnAguiló (c 1860, *Antol Po* 1975, 107)

Entre nosaltres moderns, de vegades sembla com si s'hagués oblidat aquesta extensió antiga de *cobrar*; així en Muntaner «la ciutat de Múrcia fo presa per lo rei --- rei En Jacme --- l'any 1266; e Oriola, e Elx, e Alacant, e Guardamar, e Cartagènia ---; e ab aquella covinença lurà --- la sua part del regne de Múrcia a --- lo rei --- Alfonso de Castella --- que, tota hora que ell lo volgués *cobrar*, que li ho retessen --- per aquesta raon la casa d'Aragó ha *cobrats* los dits locs, e foren *cobrats* segons que avant jo us diré», Muntaner (*Cròn*, § 17), Casac 1, 46 11, que eds menys fidels han canviat en *recobrar* (*AlcM*).

Altament *cobrar* es troba ja en Lluïl: «Plora la dona son marit, e à pietat dels turments que sosté en lo carçre --- tot son poder fa la dona en *cobrar* son marit», *Blanq* (*NCl* II, 91 26), de nou II, 57 6; en Jaume I: «que anàssem sobre ell, e que *cobràssem* don Lop d'Alveró, ab tot aquel mal que pres havia, e l trasquéssem de presó» (cap 15, *Ag*, 23); «ja no s deu sforçar de pujar més alt, sinó en *cobrar* lo que té perdut», JoMartorell (*Ag* II, 156). No és rar que s'apliqui a la salut: «lo sots-prior era orb, e manaren-lo al cors de Sent Thomàs; e de fet, *cobrà* la vista», StVicentF (*Quar*, 19 210). Cosa que continuà fins últimament, almenys en certs ambients tradicionalistes: tenir set, / no poder beure, - d'una regalada font: / sempre té l'aygua tan fresca! / Som perduda la salut. - no la puc *cobrar* sense ella», MilàF (*Romlo*, romanç reco. en el Gironès, 360B7) Així arriba a ser emprat absolutament: «no podent parlar per gran estona; e, *cobrant* algun poc, lançà un tan gran gemec ---», Is de Villena (*Vita Christi*, § 217); avui igualment, 'restablir-se', en l'ús rural mall: «An es senyor li agafà mal de cor. Quan va haver *cobrat*, le-hi fé contar tot, i llavó N'Esclaveta va esser sa senyora», Arx. Ll. Salvador (p. 185)

OPou ens el presenta encara en ample front semàntic: «MORT --- de necessitat tenim de resuscitar --- tornar *cobrar* tots los membres vius: resumere omnia membra viventia»; «*cobrar* lo esparver: accipitrem revocare»; «demandar o voler *cobrar* los béns per via de justícia: bona sua repetere ---». Llavors, però, té ja també l'acc. vulgata moderna, pecuniària: «*cobrar* los seus deutes --- *cobrar* los propis deutes»; «de 10 que m devia no n he pogut *cobrar* més de 6» (*ThPu*, 244, 57, 117, 130). Modernament, venint d'una ũ, la o en les formes rizotòniques hauria de ser tancada, però almenys en cat. central és oberta —*kóbra*, *řá-kóbra*—, un dels molts casos de descarrilament per analogia, si bé aquí pogué ajudar-hi la influència de *còbre* 'cobreix' (o)ÏPERIT. No obstant es conserva la pron. originària *kóbra*, en alguns llocs, almenys valencians (Sumacàrcer, 1962).

El duplicat savi *recuperar*, ja en el S XVI: «Jesús ---

Déu e home, oh Ramon Lluïl nostre, / vehent deviaveu dels seus perfects passos, / per *recuperar-vos*, ab estesos brassos, / clavat en lo cedre, a<n>ciós se demostre», Joan O Menorca, a. 1502 (*JMBover*, *Bt Escr. Bal*, 489 3 3), *inrecuperable*, Lluïl (*Blanq* 1, 230 4) *Recuperable*, *recuperabilitat*; *recuperació*; *recuperament*; *recuperatiu*.

ALTRES DERIVATS: *Recobrabre* *Recobrador* *Recobrament* *Recobrança* *Recobre* 'abric, protecció, refugi' (*Consolat*; Arnau de Vilanova); *recobro* *Cobrabre* *Cobrada* *Cobrador* *Cobrament* [S XIV]. *Cobrança* [1623], molt millor que *cobro* *Acobrar*, *acobro*

1 Crido l'atenció sobre la singular variant fonètica gascona amb *u*, no gens fàcil d'explicar en això, però més que sigui normal en ella la transposició de la *r* «pod-ne *crubà* lo song» «il peut recouvrer sur lui ce qui lui est dû», i de nou *crub* 'qu'il recouvre' (Subj Pres 3), en la *Grande Charte de St Gaudens* de l'any 1203 (p p. Meudon), pp 42, 32; «aprees fassen sa demanda --- et --- així ad ['ho'] *crube* tot», doc. bearnès de 1243, i en un altre a. 1187-1225, *Cart d'Ossau*, 47.1, 40 36 També en *reclubà*. «així *recube* se deu son» 'així es deu que recobri el que és seu' a 1277, *ibid*, 53 8 És una *u* de mal explicar, però em sembla deguda a contaminació de *crubi* per *cobrir*, verb parònim i de sentit no massa diferent, en el qual la variant en *u* (al costat de *croubi/coubri*) es justifica per metafonia davant la *i*

Recobridor, *recobrimient*, *recobrir*, V. *cobrir* *Recocollir-se* 'retirar-se, retreure's, encongir-se' mall. (Pollença, *DAG*) i men: van amb *acocolit*, *acugulit*, *acugular-se*, variants de *COLGAR*, ll. *COLLOCARE* *reconcolit* (Penedès, Seg); i «caminar de *reconco*» (< *re-cóncol) (vol. II, 820b37-821a3); si bé aquesta variant prefixal bal podria suggerir que en tot plegat s'hi afegí una variant de *recollir-se* (i, per cert, si és forma d'herència mossàrab, potser amb -LL->I) *Recoent*, V. *coure* *Recogitar*, V. *cuida* *Recognicó*, *recognitiu*, V. *conèixer* «*Recòig* o *recóig*: tizonera» (Escrig 1851, i copiat per un plumífer de Salvat) < cast. *recocho* antic de *recocido* RE-COCTUS *Recoladura*, *recolar*, V. *colar* *Recolència*, *recolenda*, *recolible*, -*ibilitat*, *recolitiu*, *recolitivitat*, hapax llullians, del ll *recolere* 'recordar-se' (derivat de *colere* > *COLDRE*) *Recoll* 'coll gruixut', V. *coll*; id i *recollada* 'aplec de pallús', altre derivat de *COLLAR* 'junyir, aplegar', a unir amb *acollar*, *encollar* etc. *Recollecció*, *recolleccar*, *recolleccie*, *recolleccor*, *recollegir*, *recolleta*, *recollida*, *recollidor*, *recolliment*, *recollir*, V. *collir* *Recolp* més que 'clot en el camí' és 'sotrac', derivat de *colp* (COP) *Recolre*, V. *coldre* *Recolta*, francesada ocasional, en part barbarisme italià, per 'collita'

Recolzar: n'hem tractat suficientment a *COLZE* (vol. II, 845a23-51), on hem explicat la història, usos i etimologia del verb *recolzar*, derivat de *colze*, i en quina forma aquest substantiu és el resultat fonètic català del ll. CŪBITUS (allí, 844a3-b40), resultat fonètic normal, al costat del qual va existir també l'arcaic *colde* D'acord amb aquest, també va existir antiga-